M5 Ģimeniska, veselīga un aktīva sabiedrība

Mērķis ir vērsts uz ģimenes vērtību nostiprināšanu sabiedrībā un uz iedzīvotāju veselības uzlabošanu.

Lai izveidotu vienotu ģimenes atbalsta politiku pašvaldībā, lai palīdzētu rīdziniekiem veidot stabilas ģimenes ar vairākiem bērniem, stiprinātu laulības institūciju un tās vērtību sabiedrībā, kā arī sabiedrībā veidotu apziņu par bērnu kā vērtību ģimenē, 2012. gadā nogalē tika apstiprināta koncepcija „Ģimenei draudzīga Rīga", kuras mērķis ir veidot vienotu un saskaņotu pašvaldības darba platformu Rīgā dzīvojošo ģimeņu funkcionalitātes uzlabošanai un jaunu laulību noslēgšanai, jaunatnes darba pilnveidošanai, ģimenei un bērniem draudzīgas sociāli – ekonomiskās vides un vērtīborientācijas veidošanai, dzimstības veicināšanai.

Pēdējos gados arvien vairāk pieaug arī vietējo pašvaldību loma savu administratīvo teritoriju iedzīvotāju veselības veicināšanā un saglabāšanā. Pārskata gadā tika apstiprināta Rīgas pilsētas pašvaldības Sabiedrības veselības stratēģija „Veselīgs rīdzinieks – veselā Rīga" 2012. – 2021. gadam (turpmāk – Veselības stratēģija), izstrādāta stratēģijas programma un rīcības plāns, kā arī izveidota Rīgas pilsētas pašvaldības Veselības padome, kura koordinē un realizē starpsektorālo sadarbību sabiedrības veselības jomā pilsētā. Izveidojies veiksmīgs starpinstitūciju dialogs, attīstās motivējoša sadarbība starp pašvaldības institūcijām, NVO un iedzīvotāju grupām.

Sabiedrības veselību būtiski ietekmē arī fiziskās aktivitātes un sports kopumā. Rīgas pilsētā ir pieejamas dažādas sporta aktivitātes, tiek organizētas sporta sacensības un pasākumi dažādām mērķa grupām. Kopumā pašvaldība sportošanas iespējas nodrošina 4 centrālajās sporta bāzēs, 4 sporta skolu sporta bāzēs, 1 reģionālajā centrā, 10 skolu sporta hallēs, 75 skolu sporta zālēs, 108 skolu sporta laukumos, 35 mazajos futbola laukumos (minipitch) pie skolām, 10 skolu peldbaseinos, kā arī parkos, atpūtas zonās, kur iespējams nodarboties ar sportu un aktīvo atpūtu (peldvietas, veloceliņi u.c.).

2012. gads bija Londonas Olimpisko spēļu un Paralimpisko spēļu gads. Latvijas Olimpiskās komandas sastāvā tika iekļauti 17 Rīgas labākie sportisti, kuri startēja deviņos sporta veidos. Paralimpiskajās spēlēs no Rīgas startēja 4 sportisti un uzrādīja izcilus rezultātus. Rīdzinieki, gan Olimpisko spēļu, gan Paralimpisko spēļu dalībnieki pārveda mājās medaļas.

Latvijā nozīmīgākais sporta notikums pērn bija Latvijas III Olimpiāde. Tā notika no 6. līdz 8. jūnijam Liepājā, Ventspilī, Aizputē, Usmā, Limbažos, Grobiņā un Rīgā un tajā startēja vairāk nekā 3000 sportistu. Rīgas pilsēta piedalījās ar vairāk nekā 400

dalībnieku lielu delegāciju un pašvaldību vērtējumā izcīnīja I vietu, iegūstot 94 zelta, 74 sudraba un 62 bronzas medaļas. Šo sacensību rezultāti atspoguļoja pilsētas sporta klubu un pašvaldības dibināto sporta skolu sportisko sasniegumu līmeni.

Pēc 2013. gada iedzīvotāju aptaujas[45] rezultātiem, ar sportošanas un aktīvas atpūtas iespējām 69,3 % iedzīvotāju ir apmierināti, savukārt 11,6 % neapmierināti (5.1. attēls). Kā cēloņi neapmierinātībai galvenokārt tika minēti, ka viss ir par maksu, dārgi (41,2 %) un ka nav, kur sportot (nav sporta laukumu, veloceliņu u.t.t.) (37,3 %). Analizējot respondentu atbildes apkaimēs, var konstatēt, ka ar sportošanas un aktīvas atpūtas iespējām visapmierinātākie ir Mežciema, Berģu, Bieriņu, Iļģuciema, Bišumuižas, Zolitūdes, Mīlgrāvja, Sarkandaugavas un Šķirotavas iedzīvotāji. Salīdzinoši negatīvāku vērtējumu par sportošanas un aktīvas atpūtas iespējām sniedza Teikas, Ziepniekkalna, Vecmīlgrāvja, Jaunciema, Dreiliņu un Brasas iedzīvotāji.

5.1. attēls

Iedzīvotāju apmierinātība ar sportošanas un aktīvās atpūtas iespējām

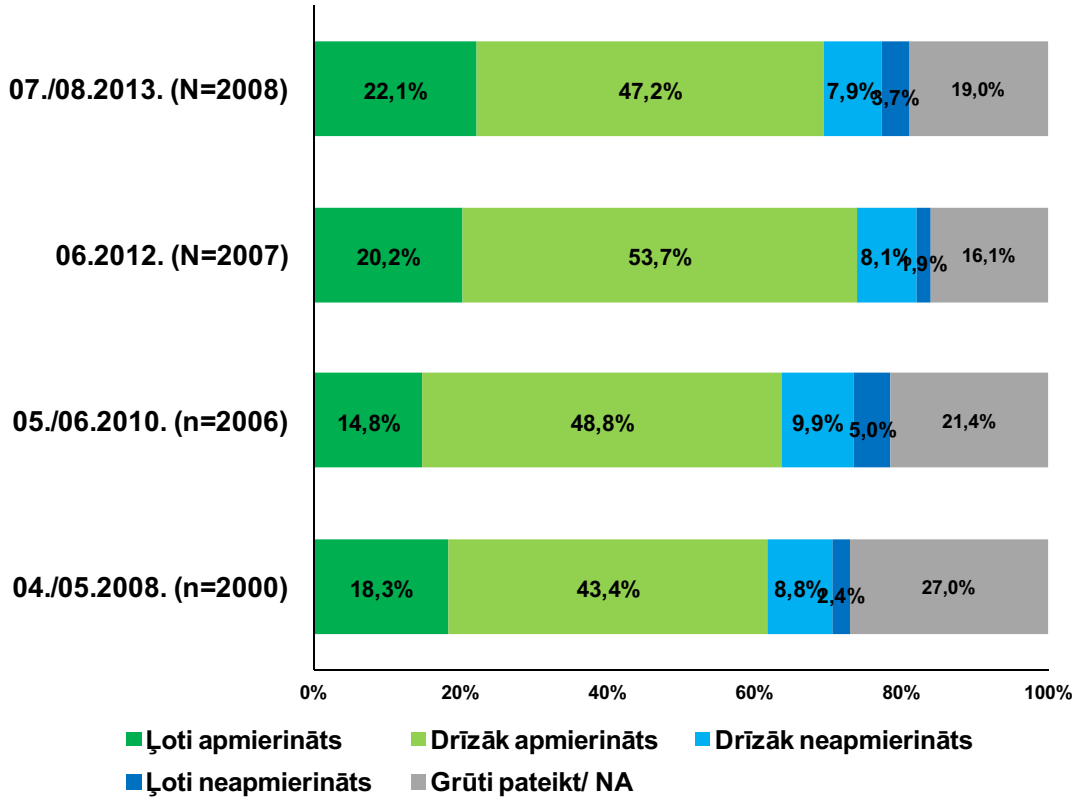

Avots: Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību", SIA „Latvijas fakti", 2013. gada jūlijs-augusts

[45]Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību", SIA „Latvijas fakti", 2013. gada jūlijs-augusts

Veselības aprūpe Rīgā apmierina lielāko daļu aptaujāto pilsētnieku. Ar primārās veselības aprūpes pieejamību respondentu apmierinātības līmenis salīdzinājumā ar 2012. gadu ir nedaudz samazinājies – par 2,1 procentpunktiem un veido 62,9 %. Savukārt neapmierinātības līmenis ir pieaudzis no 29,4 % 2012. gadā līdz 32,7% 2013. gadā (5.2. attēls).

5.2. attēls

Iedzīvotāju apmierinātība ar primārās veselības aprūpes pieejamību

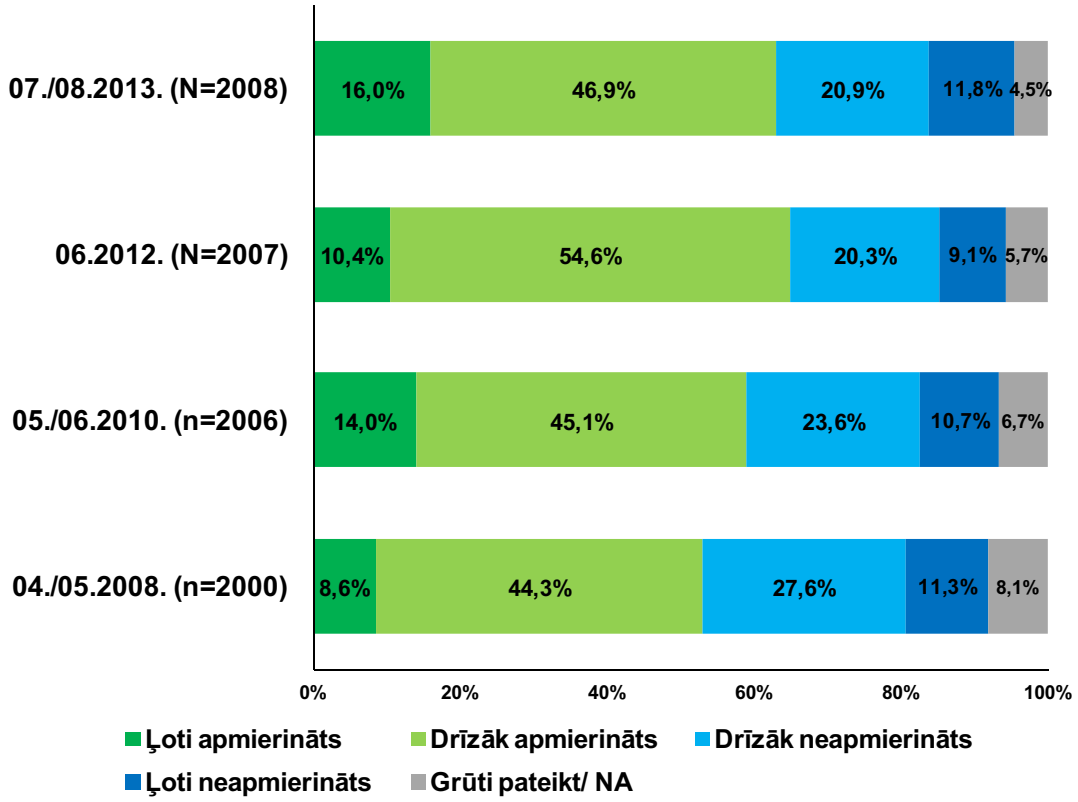

Avots: Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību", SIA „Latvijas fakti", 2013. gada jūlijs-augusts

Lai arī pavisam nedaudz, arī apmierinātība ar primārās veselības aprūpes kvalitāti ir samazinājusies – par 2,4 procentpunktiem. Taču gadu griezumā tendence ir vērojama pozitīva un kopējais apmierinātības līmenis pieaudzis no 55,3 % 2008. gadā līdz 62,4 % 2013. gadā (5.3. attēls).

5.3. attēls

Iedzīvotāju apmierinātība ar primārās veselības aprūpes kvalitāti

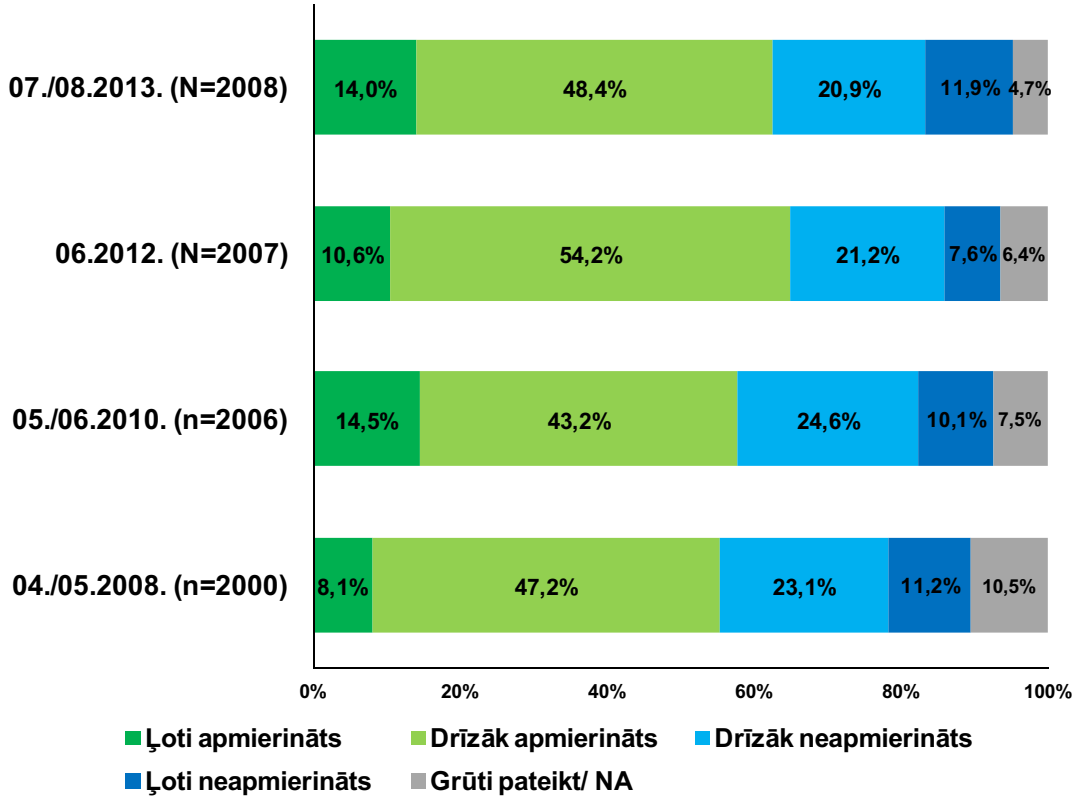

Avots: Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību", SIA „Latvijas fakti", 2013. gada jūlijs-augusts

Mērķa „Ģimeniska, veselīga un aktīva sabiedrība" ietvaros izvirzīti 7 uzdevumi. Dažādas aktivitātes notika visos no tiem.

U5.1. Atbalstīt ģimenes, ģimenes vērtības, veicināt dzimstību

Pārskata gadā tika izstrādāta koncepcija „Ģimenei draudzīga Rīga".[46] Viens no koncepcijas soļiem paredz izveidot un piešķirt „Rīgas ģimenes karti" jaundzimušo bērnu un daudzbērnu ģimenēm. Karte atvieglos ģimenēm dažādu pakalpojumu saņemšanu un nodrošinās dažādas atlaides. Koncepcijas izstrādē piedalījās arī piecas NVO.[47] Šis dokuments iezīmē redzējumu un galvenos virzienus, kā panākt, lai Rīga perspektīvā veidotos par ģimenisku pilsētu, kur tās iedzīvotāji vēlētos palikt dzīvot, strādāt, radīt bērnus, justos droši un sociāli atbildīgi viens par otru un nodrošinātu vajadzīgo paaudžu nomaiņu.

[46] Apstiprināta ar RD 18.12.2012. lēmumu Nr.5614 „Par koncepcijas „Ģimenei draudzīga Rīga" apstiprināšanu"
[47] www.leta.lv

Uzdevuma ietvaros norisinājās lekciju, nodarbību ciklu vadīšana vecākiem „Ģimenes attiecību veicināšana" – tēma apskatīta integrētā veidā lekciju nodarbībās vecākiem. 2012. gadā tika novadītas 9 lekcijas 126 personām.

Pārskata gadā līdzfinansēts pasākums ģimenes veselības veicināšanā NVO programmas ietvaros – sieviešu reproduktīvās veselības izglītības projekts „Sievietes par dzīvību". Projekta ietvaros īstenota izstāde 2 veselības aprūpes iestādēs un RD, kuru kopumā apmeklēja 600 cilvēki. Tāpat līdzfinansēta Latvija Nefrologu asociācijas organizētā konference „Naprotehnoloģija un sievietes auglība", kurā konferences 78 dalībnieki tika izglītoti par jaunākajiem sasniegumiem reproduktīvās un seksuālās veselības jomā un ģimenes plānošanas jomā.

Atbalstīta nodibinājuma „Rīgas Svētā Aleksandra Ņevska pareizticīgās baznīcas atjaunošanas fonds" organizētā starptautiskā konference „Baznīca, ģimene un skola". Konferencē piedalījās valsts un pašvaldības pārstāvji, zinātnes darbinieki, ārsti, sociālie darbinieki, pedagogi, svētkalpotāji u.c. Tika veidots kopīgs viedoklis par garīgām vērtībām, kas veicina dažādu sociālo grupu pārstāvju kopīgās aktivitātes. Konferenci apmeklēja 600 dalībnieki.

Lai atbalstītu jaunās ģimenes un sniegtu materiālu atbalstu jaundzimušā vajadzību nodrošināšanai, tika piešķirti vienreizēji pabalsti ģimenēm sakarā ar bērna piedzimšanu. 2012. gadā pabalsts izmaksāts par 6496 jaundzimušajiem rīdziniekiem.

Lai turpmāk pašvaldības darbs ģimeņu ar bērniem atbalsta jomā būtu plānveidīgs, koncepcijas „Ģimenei draudzīga Rīga" īstenošanai paredzēts izstrādāt rīcības plānu turpmākajiem 4 gadiem, iesaistot atbildīgos departamentus, pašvaldības institūcijas, nevalstisko sektoru un RD deputātus.

U5.2. Uzlabot veselības aprūpes pieejamību

Pārskata gadā uzdevuma ietvaros novadīti 6 semināri 118 strādājošiem ģimenes ārstiem par šādām tēmām: invaliditātes piešķiršanas kārtība un ģimenes ārstu loma sociālajā sistēmā.

Atbalstīti 19 332 bezatlīdzības asins donori 3 iestādēs Rīgā, kompensējot transporta izdevumus 1 lata apmērā par asins nodošanas reizi.

Atbalstīti un līdzfinansēti vairāki NVO iesniegtie projekti, kas vērsti uz veselības aprūpes pakalpojumu uzlabošanu, atbalstot kongresu norisi un informatīvo materiāla izdošanu, tādējādi izglītojot ārstniecības personas un pacientus:

- Latvijas ārstu – rehabilitologu kongress (18.05.2012. – 19.05.2012.), kurā piedalījās 300 personas;
- VII Baltijas ķirurgu asociācijas kongress (27.09.2012. – 29.09.2012), kurā piedalījās 230 personas;
- Latvijas Bērnu ķirurgu asociācijas projekta - „Latvijas Ķirurģijas žurnāls" (Acta Chirurgica Latviensis) ievietošana Eiropas zinātnisko datu elektroniskajā datu bāzē „Versita";

- līdzfinansēti Onkoloģisko pacientu atbalsta biedrības "Dzīvības koks" izdotie 5000 "Pacienta Balss" avīzes eksemplāri (latviešu un krievu valodā), kuri izplatīti Rīgas ārstniecības iestādēs.

Piešķirts pabalsts veselības aprūpei, kas ietver zāļu un medicīnisko līdzekļu, kuri iekļauti kompensējamo zāļu sarakstā, iegādes izdevumu apmaksu. 2012. gadā pabalsts veselības aprūpei piešķirts 5370 personām (vidēji Ls 47,05 apmērā vienai personai).

RP turpināja īstenot uzsāktos ERAF projektus, kuru ietvaros realizēti vairāki projekti RP ārstnieciskā profila kapitālsabiedrībās:

- RP SIA „Rīgas 1. slimnīca" nodrošināta stacionāro pakalpojumu sniegšanas infrastruktūras pielāgošana dienas stacionāra un ambulatorās veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai, optimizējot veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību Rīgas reģionā. Veikti renovācijas darbi dienas stacionāros, uzņemšanas nodaļā, traumpunktā, kardiologa un rehabilitācijas kabinetā, kā arī renovētas 4 neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāžu dienesta telpas, visās telpās nodrošinot pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem;

- RP SIA „Rīgas 2. slimnīca" veikta jumta seguma rekonstrukcija un pārseguma siltināšana, renovēta ambulatorā nodaļa, renovēta neatliekamās medicīniskās palīdzības un pacientu uzņemšanas nodaļa, izveidota jauna ventilācijas sistēma, kas nodrošina normatīviem aktiem atbilstošu gaisa apmaiņu telpās, nodrošināta vides pieejamība personām ar funkcionāliem traucējumiem, pārbūvējot slimnīcas ieeju no ielas puses un izbūvējot pacēlēju ēkas iekšpusē, kā arī renovēta dezinfekcijas un sterilizācijas nodaļa, kas atļauj efektīvi izmantot energoresursus.

- RP SIA „Rīgas Dzemdību nams" izveidots vienots Dzemdību centrs, nomainīti 2 pacientu transporta un 2 apmeklētāju lifti;

- RP SIA „Ādas seksuāli transmisīvo slimību klīniskais centrs", kas pārskata gadā pievienots RP SIA „Rīgas 1. slimnīca", 2012. gada sākumā pabeigts projekts, kura ietvaros veikta ēkas iekšējā renovācija dienas stacionārā un rekonstrukcija ārstu speciālistu – dermatovenerologu un procedūru kabinetos. Veikta kapitāla komunikāciju un inženiertīklu rekonstrukcija, uzstādīta invalīdu platforma, veikta dienas stacionāra ēkas ārējā rekonstrukcija, energoefektivitātes uzlabošana.

U5.3. Uzlabot slimību profilaksi, popularizēt veselīgu dzīvesveidu

Pārskata gadā tika sagatavota un apstiprināta Rīgas pilsētas pašvaldības sabiedrības veselības stratēģija[48], kuras mērķis ir uzlabot Rīgas iedzīvotāju veselības stāvokli un samazināt priekšlaicīgas nāves gadījumu skaitu, kā arī izstrādāts starpsektoru rīcības

[48]Apstiprināta ar RD 15.05.2012. lēmumu Nr.4649 „Par Rīgas pilsētas pašvaldības veselības stratēģijas „Veselīgs rīdzinieks – veselā Rīgā" 2012. – 2021. gadam apstiprināšanu"

plāns un programma 2012. – 2016. gadam ar mērķi noteikt pasākumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu Veselības stratēģijā noteikto stratēģisko rīcības virzienu īstenošanu un noteikt par minēto pasākumu īstenošanu atbildīgās institūcijas.

Lai uzlabotu slimību profilaksi, tika līdzfinansēti Valsts aģentūras „Latvijas Infektoloģijas centrs" izdevumi, īstenojot DOTS (Directly Observed Treatment Short Course jeb Tieši uzraugāmās ārstēšanas īsais kurss) programmu. Atbalsts tika sniegts Rīgas ambulatorajiem tuberkulozes pacientiem, kuri ik dienas ierodas tuberkulozes kontrolējamās terapijas kabinetos (Rīgā, Gogoļa ielā 3 vai Nīcgales ielā 5) izdzert nozīmēto zāļu devu ārstniecības personas uzraudzībā. Atbalsta ietvaros tika kompensēti ceļa izdevumi Ls 1,00 apmērā un pārtikas taloni Ls 1,00 apmērā. 2012. gadā finansiālu atbalstu saņēma 1619 personas, transporta kompensācijas – 26 760 reizes un atbalsts pārtikas iegādei – 28 200 reizes.

Finansēti Biedrības „„DIA+LOGS" centrs visiem, kurus skar HIV/AIDS"" sniegtie cilvēka imūndeficīta vīrusa (turpmāk – HIV) profilakses un psiho-sociālie pakalpojumi narkotisko vielu lietotājiem un to kontaktpersonām pakalpojuma sniedzēja telpās un Rīgas pilsētas priekšpilsētās (rajonos) mikroautobusā, kurš brauc pa noteiktu maršrutu, apmeklējot injicējamo narkotiku lietotāju pulcēšanās vietas. Sniegta 981 HIV konsultanta konsultācija, 1111 sociālā darbinieka konsultācijas, 824 psihologa konsultācijas, apmainītas 214 144 šļirces, izsniegti 63 496 prezervatīvi.

Līdzfinansēta biedrības „Latvijas Sarkanais Krusts" 5 veselības istabu (Brīvības ielā 237/2, Aptiekas ielā 8, Aglonas ielā 35/3, Gaiziņa ielā 7, Slokas ielā 161) darbības nodrošināšana. Sniegtas konsultācijas par fizisko un garīgo veselību sociālam atstumtības riskam pakļautām iedzīvotāju grupām – kopā 5866 personām.

Skolēnu veselības aprūpes jomā veikti vairāki preventīvie pasākumi: 700 skolēni apguvuši pirmās palīdzības sniegšanu un 45 Rīgas skolu komandas piedalījušās pirmās palīdzības sniegšanas sacensībās. Tāpat arī organizēta konference „Izmaiņas normatīvajos aktos izglītojamo ēdināšanas organizācijā un ēdienkaršu sastādīšanā", kuras mērķauditorija bija skolu un pirmsskolas izglītības iestāžu ēdināšanas organizatori. 91 Rīgas vispārizglītojošā skolā atbilstoši vakcinācijas kalendāram vakcinēti 8778 izglītojamie.

Lai popularizētu veselīgu dzīvesveidu, tika organizēti dažādi pasākumi:

- veicinātas fiziskās aktivitātes vecāka gada gājuma iedzīvotāju vidū, noorganizējot 104 nodarbības 2000 dalībniekiem;
- veicināta veselīga uztura lietošana sadarbībā ar RP A/S „Rīgas Centrāltirgus", organizējot 6 pasākumus, kur katru pasākumu apmeklēja vidēji 1000 iedzīvotāji;
- līdzfinansēts pasākums sirds veselības veicināšanai NVO programmas ietvaros – Sirds veselības diena. Pasākumu apmeklēja 1000 iedzīvotāji;

- nodrošināta izglītojošas filmas izveides līdzfinansēšana par enerģijas dzērienu ietekmi uz jauniešu veselību. Notikušas 6 nodarbības 315 Rīgas pilsētas jauniešiem;
- projekta „No tabakas dūmiem brīva darba vieta" ietvaros organizēta informatīva kampaņa un palīdzības programma pašvaldības iestāžu darbiniekiem;
- organizēta pašvaldības starpsektoru konference „Veselība visās jomās Rīgas attīstībai" ;
- noorganizēts un realizēts radošo darbu konkurss par slimību profilaksi un veselības veicināšu „Veselība divās dimensijās" Rīgas vispārizglītojošo skolu jauniešiem 5. – 9. klašu un 10. – 12. klašu grupā. Konkursa rezultātā apbalvoti 10 laureāti un izgatavoti reprezentatīvi materiāli – 12 000 uzlīmes, 8000 grāmatzīmes un 2000 plakāti par veselības veicināšanas tematiku;
- Pasaules Veselības organizācijas (turpmāk – PVO) kampaņas „Pasaules diena bez tabakas" ietvaros organizēts pasākums Rīgas pilsētā iedzīvotāju informēšanai un izglītošanai par tabakas kaitīgo ietekmi uz veselību un atkarības mazināšanas iespējām;
- PVO „Garīgās veselības dienas" ietvaros organizēts pasākums, lai informētu vecāka gada gājuma iedzīvotājus par iespējām veicināt savu garīgo veselību un Rīgas pašvaldības piedāvātajām iespējām šajā jomā. Kopumā tika iesaistīti 120 Rīgas Sociālā dienesta (turpmāk – RSD) Dienas centru pieaugušām personām klienti;
- Līdzfinansēts NVO projekts „Informatīvs modulis internetā" Celiakijas pacientu un citu Rīgas iedzīvotāju informēšanai un izglītošanai par celiakiju un bezglutēna uzturu, kura ietvaros tika sagatavots elektronisks informatīvs modulis lietošanai internetā.

Veselības veicināšanas nolūkos tika sagatavoti un izplatīti šādi materiāli un informācija:

- 1000 eksemplāros iespiesti sirds veselības veicināšanas ieteikumi pašvaldības ambulatoro iestāžu kardiologu darbam ar pacientiem;
- 1500 eksemplāros iespiestas un Rīgas pilsētas iedzīvotājiem sirds un asinsvadu slimību profilakses pasākumu ietvaros izdalītas pastkartes ar uztura rekomendācijām ģimenes ārstu pacientiem – hipertoniķiem;
- Atkārtoti 4 x 1500 eksemplāros izdotas pastkartes „vai Tu zini, ko mīl Tava sirds?";
- 6000 eksemplāros iespiests informatīvs materiāls jaunajām ģimenēm „Māmiņas dienasgrāmata", kas nodots Rīgas pilsētas pašvaldības ambulatoro iestāžu ginekologiem darbam ar jaunajām ģimenēm;
- 400 eksemplāros sagatavota un iespiesta metodiskā rokasgrāmata „Infekcijas slimību profilakse pirmskolā" speciālistiem;
- atkārtoti 300 eksemplāros izdotas metodiskās rokasgrāmatas „Atkarība un līdzatkarība ģimenē" un „Motivācijas sarunas jauniešiem";

- 150 eksemplāros sagatavota un iespiesta metodiskā rokasgrāmata medicīnas darbiniekiem;
- ieteikumi traumatisma profilaksei un izveidots interaktīvs informatīvais materiāls e-formātā speciālistu darbam ar divām bērnu un jauniešu mērķa auditorijām (10 – 14 gadu un 15 – 17 gadu vecumā);
- publicēta e-grāmata ar metodiskajām vadlīnijām atkarību profilakses darba organizēšanai veselības aprūpes iestādēs, izglītības iestādēs, Rīgas Sociālajā dienestā, dienas centros;
- sadarbībā ar NVO un Rīgas Stradiņa universitātes Sabiedrības veselības studentiem PVO „Pasaules Tuberkulozes diena" ietvaros, tika izstrādāts informatīvi izglītojošs materiāls par tuberkulozi un tās profilaksi, kas tika izdalīts Pasaules Tuberkulozes dienas ietvaros;
- PVO Diabēta dienas ietvaros veikta sabiedrības informēšana par diabētu, tā izraisītajām problēmām un profilaksi, izplatīta informācija presē iedzīvotāju informēšanai, e-formātā izplatīts materiāls sadarbības partneriem;
- PVO iegūta imūndeficīta sindroma (turpmāk – AIDS) dienas ietvaros veikta sabiedrības informēšana par HIV/ AIDS tematiku, izplatot informāciju presē un sagatavojot materiālu e-formātā sadarbības partneriem
- uzturēta mājas lapa www.narcomania.lv un sniegtas atbildes iedzīvotājiem par tiem interesējošiem jautājumiem, kas saistīti ar veselību un to ietekmējošiem riska faktoriem. 2012. gadā mājas lapa apmeklēta 36 898 reizes.

Veselīga dzīvesveida popularizēšanas ietvaros notika arī dažādas nodarbības, lekcijas:
- realizēti psihosociālās korekcijas grupas „Pasmēķēju un pietiek!" nodarbību cikli. Sadarbībā ar RSD Atkarību profilakses speciālistiem, novadītas 10 nodarbības;
- īstenota programma pieaugušajiem „Pasmēķēju un pietiek!". Notika 8 nodarbības, kurās piedalījušies Rīgas pašvaldības iestāžu darbinieki un iedzīvotāji;
- psihosociālo korekcijas grupu „Paspēlēju un pietiek!" nodarbību ciklu vadīšana sadarbībā ar RSD Atkarību profilakses speciālistiem, novadītas 6 nodarbības;
- atbalsta grupu nodarbību ciklu vadīšana līdzatkarīgajām personām sadarbībā ar RSD Atkarību profilakses speciālistiem. Notikušas 89 nodarbības;
- realizētas diskusijas bērniem, jauniešiem: „Atkarība: tabaka, alkohols, narkotikas, jaunās tehnoloģijas", „Marihuāna, Spice[49]". Noorganizēta 291 nodarbība;
- vadītas 11 lekcijas un nodarbības vecākiem par atkarības profilakses jautājumiem;
- 43 lekciju un nodarbību vadīšana skolas personālam par atkarību profilakses jautājumiem;

[49]Sintētiskā marihuāna jeb spaiss (angļu: *spice*)

- organizēti 27 izglītojoši semināri 419 speciālistiem un sadarbības partneriem par veselības veicināšanas un slimības profilakses tēmām;
- interaktīvo nodarbību cikla vadīšana 1. – 9. klašu bērniem un jauniešiem „Dzīves prasmju attīstīšana", notikušas 76 nodarbības;
- psihosociālo korekcijas grupu „Dusmu pārvaldīšanas programma" nodarbību cikla vadīšana sadarbībā ar RSD Atkarību profilakses speciālistiem, notikušas 25 nodarbības;
- līdzfinansēta informatīvi izglītojošā spēle skolēniem, dienas centru jauniešiem un bezpajumtniekiem par tuberkulozes profilaksi un zaļas domāšanas veicināšanu sadarbībā ar NVO „Trepes". Tika izspēlētas 56 spēles par tuberkulozes profilaksi ar aptverti 1640 Rīgas skolēniem, 62 Rīgas patversmes dienas centra klientiem un 20 RSD līgumorganizāciju jauniešiem;
- organizētas un nodrošinātas 24 studentu prakses no RSU Rehabilitācijas un Uztura fakultātes un Sabiedrības veselības fakultātes.

U5.4. Organizēt un atbalstīt tautas sporta pasākumus dažādām mērķa grupām

Uzdevuma ietvaros notika virkne dažādu tautas sporta pasākumu dažādām mērķa grupām. Turpinājās konkurss par Rīgai nozīmīgiem sporta projektiem. 2012. gadā divās kārtās tika atbalstīti gandrīz 60 sporta projekti un sacensības. Šāds konkurss pilsētai ir ļoti nozīmīgs, jo tas daudzveido pilsētas sporta dzīvi, aktivizē nevalstiskās sporta organizācijas, kā arī veicina pilsētas iedzīvotāju iesaistīšanos sportiskās aktivitātēs. 2012. gadā turpinājās arī konkurss „Rīgas sporta laureāts 2012".

Bērnu, jaunatnes un tautas sporta attīstībā kopumā tika sarīkoti un atbalstīti 92 pasākumi 33 669 dalībniekiem, pie nozīmīgākajiem sporta pasākumiem jāmin:
- 34 Rīgas čempionāti, kuros piedalījās gandrīz 4000 dalībnieku;
- 16 jaunatnes meistarsacīkstes ar 1700 dalībniekiem;
- 6 dažādi turnīri ar 1630 dalībniekiem;
- 3 stafetes un ielu skrējieni, kuros startēja 1200 dalībnieki, no tām Pavasara stafetes skolām, klubiem un darba kolektīviem, kas pirmo reizi notika 11. novembra krastmalā;
- sporta pasākumi invalīdiem sadarbībā ar biedrībām „Saule", „Optimists" un Latvijas Paralimpisko komiteju;
- sacensības veterānu vecuma grupā, kā arī pilsētas veterānu komandu starts Republikas sporta veterānu sacensībās.

Nopietns speciālistu darbs ieguldīts, organizējot un nodrošinot lielākos sporta pasākumus pilsētā:
- Rīgas Nordea maratonu sadarbībā ar Aģentūru „Nords Event Communications", kurā pērn piedalījies rekordliels dalībnieku skaits – 17 668 skrējēji;
- Rīgas 29. starptautisko velomaratonu sadarbībā ar Igo Japiņa sacensību aģentūru, kurā startēja 1522 riteņbraucēji;
- XIII Starptautiskās sacensības mākslas vingrošanā „Baltijas aplis", kurās piedalījās 27 pasaules vadošās vingrotājas;

- Starptautiskās sacensības sporta dejās „Baltic Grand Prix 2012", kurās kopskaitā piedalījās 1200 dejotāju pāri;
- „Uļjanas Semjonovas kausa izcīņu" basketbolā meitenēm, kas pulcēja 71 labāko jauno basketbolisti;
- Starptautiskās sacensības vieglatlētikā „Rīgas kausi", kurās startēja 200 Latvijas un ārvalstu sportisti.

Pirmo reizi tika īstenots konkurss „Par finansiālu atbalstu sporta sacensību organizācijām, kas apvieno personas ar īpašam vajadzībām", kura mērķis bija aktivizēt un atbalstīt biedrību un nodibinājumu rīkoto sacensību organizēšanu, lai sekmētu cilvēku ar īpašām vajadzībām iesaistīšanos sporta aktivitātēs. Rezultātā tika atbalstīti 10 projekti ar 254 dalībniekiem.

Tika ierīkotas 4 slidotavas – Rīgas ziemas sporta un atpūtas parkā Uzvaras bulvārī 15, reģionālajā sporta centrā „Sarkandaugava", Rīgas Anniņmuižas vidusskolas teritorijā un Rīgas pilsētas Pļavnieku ģimnāzijas teritorijā.

Tāpat tika organizētas un nodrošinātas treniņu nodarbības aktīvās atpūtas zonā pie Daugavas promenādes Kaņiera ielas galā un Maskavas ielā 264 pie dīķa, kur tika atklāti arī vingrošanas rīki ar ielu vingrotāju organizētu pasākumu. Sadarbībā ar Oskara Kalpaka Rīgas Tautas daiļamatu pamatskolas skolas skolēniem un fizkultūras pasniedzēju tika organizēti pasākumi Ķengaraga iedzīvotājiem jūnija mēneša sestdienās un svētdienās.

Sadarbībā ar citām organizācijām, tika rīkoti dažādi treniņi, sporta aktivitātes, publiskie pasākumi, sacensības Mežaparkā un Rīgas dārzos un parkos: Bērnu aizsardzības dienai veltīts pasākums – radošās un aktīvās atpūtas festivāls ģimenēm „Mazā stiprinieka ceļojums apkārt pasaulei", Tautas skrējiens „Zelta keda", Sporta pasākums „Ripo Rīga", labdarības skrējiens „Nike Riga Run 2012", BMX (divriteņu krosa) sezonas atklāšanas pasākums, BMX RD balva, BMX „Rīgas mežu" kausa izcīņa, ziemas parka atklāšana un Actimel pikošanās čempionāts, sporta diena – pavasara sacensības vieglatlētikā Mežaparkā, skrituļošanas sacensības, Eiropas čempionāts skeitborda slalomā Mežaparkā, EIHSEBA papēžu skrējiens Mežaparkā, Veselīga dzīvesveida diena, Orientēšanās sacensības Uzvaras parkā, Velosipēdu prezentpasākums un aktivitātes Vērmanes dārzā, Balvas izcīņa minikāru sportā Grīziņkalnā, Sporta līdzjutēju telts uzstādīšana un aktivitātes Kronvalda parkā, Nordea Rīgas maratons 11. Novembra krastmalā, „Pasaules Sadraudzības skrējiens" (World Harmony Run) Bastejkalnā, „Rīgas Sporta nakts" pasākumi Vērmanes dārzā, Esplanādē, Kronvalda parkā, Florbola laukuma uzstādīšana un aktivitātes Kronvalda parkā, Rīgas jaunatnes meistarsacīkšu daudzdienu velobrauciena 3. posms Uzvaras parkā, Sporta pasākums „Basketbola turnīrs FIBA 3x3 1. Latvijas čempionāts" Kanālmalā, Basketbola turnīrs „Krastu mačs" Kanālmalā, Tautas skrējiens "Mārupīte" Uzvaras parkā, Sacensības "Baltcom Cartoon rallijs" Kronvalda parkā, pasākuma „Velo parāde" aktivitātes Esplanādē, RD atklātās rudens krosa komandu sacensības Uzvaras parkā, 42. starptautiskais Rīgas pilsētas čempionāts un jaunatnes

meistarsacīkstes airēšanas slalomā Kanālmalā, Slēpošanas sacensības „Pārdaugavas kauss" Uzvaras parkā, RTU studentu sporta spēles Uzvaras parkā, slēpošanas sacensības „Pārdaugavas kauss", „Red Bull Tru Fix" Kronvalda parkā, Nūjošanas un ģimenes sporta festivāls Vakarbuļļu pludmalē, orientēšanās sacensības „Magnēts" Mežaparkā, Latvijas skriešanas centra šosejas skrējienu čempionāta posmi Mežaparkā, Ziedoņa Cakula kausa izcīņa velokrosā, antīko automobiļu sacensību „Dzintara Volga" un „Rīgas meži" kausa izcīņa, regulāri treniņi „Bauda sportot Mežaparkā", Nordea Rīgas maratona treniņi, Velosacensības bērniem „Mežaparka riteņvasara" un nūjošanas treniņi.

U5.5. Veicināt sporta organizāciju darbību

Uzdevuma ietvaros RP struktūrvienības un iestādes pārskata gadā sadarbojās ar dažādām sporta organizācijām: BJC „Laimīte", BJC „IK Auseklis", Biķernieku komplekso sporta bāzi, in-line hokeja federāciju, biedrību "Latvijas spēka atlētu federācija", biedrību „Par stipru Latviju", Latvijas Tautas sporta asociāciju, Latvijas Skriešanas sporta centru, RSB „Latvello" „Nūjotāju klubu", Rīgas riteņbraukšanas skolu, ar Aktīvās atpūtas centru Uzvaras parkā, ar nodibinājumu „Latvijas Fanu organizācija", ar bērnu, jauniešu centriem un citām organizācijām.

Īstenots konkurss „Par finansiālu atbalstu Rīgas pilsētai nozīmīgu sporta projektu un sporta sacensību organizēšanai". Atbalstīti 57 projekti ar 23 064 dalībniekiem.

Sarīkots konkurss „Rīgas pilsētas labāko bērnu un jaunatnes sporta organizācijas", kura ietvaros tika noteiktas trīs nominācijas: komandu sporta veidi – 10 laureāti, individuālie olimpiskie sporta veidi – 10 laureāti, individuālie neolimpiskie sporta veidi – 5 laureāti.

U5.6. Veicināt sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūras sakārtošanu un attīstību

Pārskata gadā turpināta rekonstruētā un daļēji labiekārtotā RP sporta bāzes „Sporta komplekss „Arkādija"" stadiona ekspluatācija, līdz ar to rīdziniekiem tiek veicināta futbola, vieglatlētikas, regbija un citu sporta veidu aktivitāšu pieejamība.

Sadarbībā ar Latvijas Futbola federāciju notika stadiona izbūve Ķengaragā – stadionā tika ierīkots futbola laukums ar mākslīgo segumu, 6 skrejceliņi, 2 tāllēkšanas bedres, 2 sporta laukumi strītbolam un volejbolam, vingrošanas sektors, tribīnes ar 175 vietām un sportistu ģērbtuves. Stadiona pārvaldīšana un apsaimniekošana nodota bērnu un jauniešu centram „Daugmale", un tajā sportot un pavadīt brīvo laiku varēs ne tikai tuvējo skolu un bērnu dārzu audzēkņi, bet arī Ķengaraga iedzīvotāji.

Norisinājās darbs pie velotransporta infrastruktūras sakārtošanas, realizējot projekta daļu „Māras dīķa labiekārtojums un veloceliņa seguma atjaunošana", kura ietvaros izbūvēts celiņš aktīvai atpūtai. Tāpat arī tika noteikta zona veloceliņa atpūtas un labiekārtojuma izveidei Dārziņu apkaimē.

U5.7. Atbalstīt augstu sasniegumu sportu

Pārskata gadā tika izstrādāti noteikumi par finansējuma piešķiršanu Rīgas pilsētas sportistiem līdzdalībai Pasaules un Eiropas čempionātos. Kopumā tika atbalstīti 116 Rīgas sportisti, kuri pārstāv 29 sporta veidu federācijas.

Atbalstot augstu sasniegumu sportu, tika piešķirtas naudas balvas Rīgas sportistiem un viņu treneriem par izciliem sasniegumiem sportā[50]. Naudas balva tika piešķirta:

- par izciliem sasniegumiem sportā 10 sportistiem un 8 viņu treneriem;
- par izcīnītajām zelta medaļām Latvijas III Olimpiādē 2012 Rīgas pilsētas komandas 116 sportistiem un viņu treneriem;
- par izciliem sasniegumiem 2012. gada Londonas olimpiskajās spēlēs 4 Rīgas sportistiem un viņu treneriem;
- par izciliem sasniegumiem 2012. gada Londonas paralimpiskajās spēlēs 4 Rīgas sportistiem un viņu trenerim.

Sadarbības līguma ietvaros, kas noslēgts ar Latvijas Olimpisko vienību, sniegts atbalsts 32 Rīgas sportistiem, kuri pārstāv 12 sporta veidu federācijas.

Organizēts Rīgas pilsētas konkurss „Rīgas sporta laureāts 2012", kura ietvaros balvas pasniegtas 9 nominācijās – labākais sportists/sportiste, paralimpiskais sportists, sporta spēļu komanda, ekipāža/komanda, treneris, gada notikums sportā, kā arī „Uzlecošā zvaigzne sportā" un nominācija „Par mūža ieguldījumu sportā".

RD institūcijas, kas 2012. gadā veica aktivitātes mērķa ietvaros ir Labklājības departaments, Izglītības, kultūras un sporta departaments, Rīgas Austrumu izpilddirekcija, Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcija un SIA „Rīgas meži".

Budžets

Rīgas pilsētas pašvaldībā veselības aprūpes sistēmas finansējums tiek piešķirts saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" noteiktajām autonomajām funkcijām nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt iedzīvotāju izpratni par veselīgu dzīvesveidu. 2012. gadā budžeta izdevumi veselībai ievērojami pieauga salīdzinājumā ar 2011. gadu, attiecīgi 2,3 reizes (2012. gadā – Ls 3 151 800, 2011. gadā – Ls 1 378 700). No tiem investīcija sastādīja Ls 2 698 900, kas salīdzinājumā ar 2011. gadu ir par 166 % vairāk.

Secinājumi

Latvijas, tajā skaitā Rīgas iedzīvotāju veselības stāvoklis, salīdzinot ar citu ES dalībvalstu iedzīvotāju veselības stāvokli, ir neapmierinošs – saslimstības un mirstības rādītāji izplatītākajās slimību diagnozēs ir augstāki.

Atzinīgi vērtējama izstrādātā Rīgas pilsētas pašvaldības Sabiedrības veselības stratēģija, kurā noteikti galvenie darbības principi attiecībā uz to, kas būtu darāms, lai

[50]Naudas balvas piešķirtas saskaņā ar RD 09.12.2008. instrukciju Nr.16 „Kārtība, kādā piešķir naudas balvu Rīgas sportistiem par izciliem sasniegumiem sportā" un RD Finanšu un administrācijas lietu komitejas lēmumu par naudas balvas piešķiršanu

uzlabotu sabiedrības veselību: nepieciešams attīstīt starpsektoru sadarbību, īstenot veselības izglītības un dzīves prasmju pilnveides programmas, un organizēt veselību veicinošus pasākumus.

Tā kā liela loma veselības uzturēšanā ir arī aktīvam un kustīgam dzīvesveidam, RP daudz pūļu un līdzekļu velta gan tautas, gan profesionālā sporta aktivitātēm – gan organizējot to norisi, gan atbalstot labākos dalībniekus vietējā, nacionālā, Eiropas un arī pasaules līmenī. Tāpat, ieviešot konkrētus atbalsta mehānismus veselības veicināšanai un finansiālo atbalstu, RP sniedz nozīmīgu atbalstu arī demogrāfijas situācijas uzlabošanai pašvaldībā.

Pārskata gada nogalē RP apstiprinātā koncepcija „Ģimenei draudzīga Rīga" nosaka turpmāko rīcību vienotas ģimenes atbalsta politikas veidošanā un izvirza 3 galvenos stratēģiskos virzienus: dzīves prasmju pilnveide ģimenēm un jauniešiem, ģimeniska vide un infrastruktūra pašvaldībā un vienota ģimeņu informatīvā resursu centra un sociālā darba tīklojuma izveide sabiedrības līdzdalībai ģimenisku vērtību stiprināšanā, daudzbērnu ģimeņu prestiža celšanā un dzimstības veicināšanā. Lai nodrošinātu plānveidīgu un mērķtiecīgu pašvaldības darbu ģimeņu ar bērniem atbalsta jomā atbilstoši iepriekšminētajiem stratēģiskajiem virzieniem, paredzēts izstrādāt rīcības plānu turpmākajiem 4 gadiem.

Nozares eksperta viedoklis

Pēteris Leiškalns, sociālo tiesību eksperts

Atbalstāma ir iniciatīva izstrādāt koncepcijas „Ģimenei draudzīga Rīga" īstenošanai paredzēto rīcības plānu turpmākajiem 4 gadiem, kas neapšaubāmi pašvaldības darbs ģimeņu ar bērniem atbalsta jomā padarīs efektīvāku.

Nepietiekami plašs, eksperta ieskatā, ir skolēnu veselības aprūpes jomā veiktais preventīvais pasākums, kura ietvaros 700 skolēni apguvuši pirmās palīdzības sniegšanu. Mācību cikla ietvaros vajadzētu aptvert visus skolēnus, bet, lai to nodrošinātu, ik gadus būtu jāapmāca aptuveni vismaz desmit tūkstoši Rīgas skolēnu.

Pozitīvi vērtējams PVO kampaņas „Pasaules diena bez tabakas" ietvaros organizētais pasākums Rīgas pilsētā iedzīvotāju informēšanai un izglītošanai par tabakas kaitīgo ietekmi uz veselību un atkarības mazināšanas iespējām. Tajā pašā laikā ir jāvērš uzmanība uz to, ka Rīgas parkos nav informācijas par normatīvajos aktos noteiktajiem smēķēšanas ierobežojumiem un nav ierīkotas īpašas smēķēšanas vietas (kur tas ir iespējams), kā rezultātā apkārtējās personas, tai skaitā bērni, nereti tiek pakļautas tabakas dūmu ietekmei.

5.1. tabula

Stratēģiskā mērķa M5 „Ģimeniska, veselīga un aktīva sabiedrība" rādītāji

Rādītājs	*Datu avots*	*Iepriekšējo periodu vērtības, gads*							*Tendence pret iepriekšējo gadu*	*Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju*	*Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens*
Dabiskais pieaugums uz 1000 iedzīvotājiem	CSP	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	⇧	⇩	Pieaug
		-3,5	-2,9	-2,0	-2,4	-3,4	-3,6	-3,4			
Mājsaimniecības vidējais lielums (mājsaimniecības locekļu vidējais skaits)	CSP	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	⇨	⇩	Pieaug
		2,42	2,38	2,39	2,35	2,4	2,3	2,3			
Vidējais bērnu skaits mājsaimniecībā	CSP	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	⇨	⇧	Pieaug, nav zemāks par vidējo Latvijā
		0,39	0,39	0,38	0,4	0,4	0,4	0,4			
Mājsaimniecību, kas sastāv no viena pieaugušā ar bērniem, īpatsvars (% no mājsaimniecību kopskaita)	CSP	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	⇩	⇩	Samazinās uz mājsaimniecību, kas sastāv no diviem pieaugušajiem ar bērnu rēķina
		4,5%	4,6%	3,6%	3,6%	4,0%	4,0%	3,8%			
Mājsaimniecību, kas sastāv no vienas personas, īpatsvars (% no mājsaimniecību kopskaita)	CSP	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	⇧	⇧	Samazinās uz mājsaimniecības locekļu skaita pieauguma rēķina
		23,5%	26,2%	30,2%	30,5%	31,2%	31,8%	32,2%			
Reģistrēto laulību skaits uz 1000 iedzīvotājiem	CSP	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	⇧	⇩	Pieaug
		7,3	7,5	6,3	5	4,7	5,5	5,8			
Šķirto laulību skaits uz 1000 iedzīvotājiem	CSP	2006	2007	2008	2009	2010	2011*	2012*		⇩	Samazinās
		3,6	3,5	3,0	2,5	2,4	-	-			
Zīdaiņu mirstība uz 1000 dzīvi dzimušajiem	CSP	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	⇧	⇧	Samazinās
		5,1	6,0	5,0	6,0	4,9	4,9	5,9			

Saslimstība ar narkotisko un psihisko vielu atkarību	CSP								⇩	⇩	Samazinās
- gada beigās uzskaitē esošo personu skaits uz 100 000 iedzīvotājiem		2006 190,2	2007 220,3	2008 251,8	2009 262,1	2010 277,1	2011 255,2	2012 204,7			
Saslimstība ar alkoholismu	CSP										
- gada beigās uzskaitē esošo personu skaits uz 100 000 iedzīvotājiem		2006 830,0	2007 860,8	2008 857,7	2009 766,4	2010 640,7	2011 548,2	2012 492,3	⇩	⇩	Samazinās
HIV inficēšanās gadījumu skaits (uz 100 000 iedzīvotājiem)	CSP	2006 31,2	2007 36,1	2008 32,5	2009 26,2	2010 26,1	2011 31,6	2012 34,7	⇧	⇧	Samazinās
Nāves gadījumi, kuru cēlonis ir asinsrites (sirds un asinsvadu) slimības, uz 100 000 iedzīvotājiem	CSP	2005 714,8	2006 743	2007 757,2	2008 705,5	2009 655,2	2010** 677,8	2011** 707,7	⇧	⇩	Samazinās

Tendence	⇧	⇩	⇧	⇩	⇨
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu	Nav notikušas izmaiņas

*Saskaņā ar Valsts statistiskās informācijas programmu no 2011.gada netiek apkopoti šķirto laulību statistikas rādītāji teritoriālā dalījumā.
**Slimību profilakses un kontroles centrs